

втягнути Москву назад у ПАРЄ? / И.Соловей // LB.ua [Електронний ресурс] – 24.10.2017 р. – Режим доступу: https://ukr.lb.ua/world/2017/10/24/380024_torgivlya_indulgentsiyami_chim.html

6. Ліпкан В. Зміст пропаганди на сучасному етапі / В. Ліпкан // Обозреватель [Электронный ресурс]. – 17.03.2016 г. – Режим доступу: <http://my.obozrevatel.com/life/18653-zmist-propagandi-na-suchasnomu-etapi.htm>

УДК 34.02(045.2)

Яровой Т.С., канд. наук з держ. упр., доцент,
Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ, Україна

ІНСТИТУТ ЛОБІЗМУ КАНАДИ ЯК ПРИКЛАД АНГЛОСАКСОНСЬКОЇ МОДЕЛІ ЛОБІСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В процесі євроінтеграції, адаптації вітчизняного законодавства до стандартів провідних держав, перед вітчизняними законодавцями, вченими, державними службовцями постає ряд задач, серед яких – вивчення досвіду реалізації тих чи інших державницьких рішень в країнах ЄС, США, Канаді. Не є виключенням і вивчення досвіду виникнення, становлення, розвитку інституту лобізму в цих країнах.

Досвід становлення інституту лобізму Канади становить інтерес для вітчизняного дослідника з кількох причин.

По-перше – рядом дослідників законодавче врегулювання лобіювання в цій країні вважається зразком вдалої й ефективної адаптації американських стандартів у галузі лобіювання на національно-правовому ґрунті. Як зазначає з цього приводу О. О. Одінцева, з середини 60-х років Канада почала перші спроби з упорядкування лобістської діяльності. Цей процес почався з поступового копіювання американської системи регулювання зацікавлених груп. Але пізніше її шляхи зі США трохи розійшлися. Сьогодні до лобізму в широкому розумінні слова відносять практично всі контакти між парламентом чи урядом і представниками громадських, політичних, наукових і ділових кіл [1, с. 86].

По-друге, законодавче регулювання лобізму в Канаді є досить молодим. Лобіювання залишалося неформальною соціальною практикою до 1988 р., коли парламентом Канади було прийнято Федеральний акт про реєстрацію лобістів (The Lobbyists Registration Act), який набув чинності 1 вересня 1989 р. [2, с. 164]. Потреба у прийнятті такого закону мотивувалася, скоріш за все, бажанням держави забезпечити прозорість і чесність у діяльності органів публічної влади під час прийняття нормативно-правових актів. Закон визначив правові категорії лобіювання й порядок реєстрації суб'єктів лобіювання.

По третє, незважаючи на коротку історію, регулювання лобістської

діяльності в Канаді характеризується активним розвитком. За останні два десятиліття канадське лобінгове законодавство було суттєво переглянуто у світлі його правозастосовної практики, унаслідок чого було прийнято Федеральний акт з лобіювання про правила реєстрації лобістів (The Lobbying Act Lobbyists Registration Regulations of 17 April 2008) [3] та Акт з лобіювання про правила уповноважених державних посадових осіб (The Lobbying Act Designated Public Office Holder Regulations of 17 April 2008) [4], покликані посилити вимоги до суб'єктів лобіювання й сприяти зміцненню транспарентності лобістської діяльності. У цих документах визначаються правила реєстрації лобістів, порядок здійснення державного контролю й нагляду за діяльністю суб'єктів лобіювання, встановлюються обмеження щодо зайняття лобіюванням, визначається коло посадових осіб органів публічної влади, про контакти з якими лобісти зобов'язані звітувати.

Окрім безпосередньо суб'єктів Канадської федерації, з того ж таки 2008 року лобіювання почало регулюватися і на муніципальному рівні. Юридична регламентація муніципального лобіювання вперше відбулася в Торонто, де рада міста 30 січня 2008 року прийняла Правило 150-2007 (By-law 150-2007), яким передбачалося створення реєстру лобістів. Згідно з ним лобістів зобов'язували зареєструвати всі свої контакти з посадовими особами міста, членами місцевих рад, установ, консультативних рад і комітетів. За порушення вимог реєстрації лобістами встановлено штраф у сумі до 25 тисяч канадських доларів за перше притягнення до юридичної відповідальності, а за друге – до 100 тисяч канадських доларів. Вже за пару років власні законодавчі акти про реєстрацію лобістів мали шість канадських провінцій: Онтаріо, Британська Колумбія, Нова Шотландія, Квебек, Ньюфаундленд і Лабрадор й Альберта [5, с.13].

Наразі в Канаді законодавчо виділено три категорії суб'єктів лобіювання:

1) лобісти-консультанти (Consultant Lobbyist) – особи, які за плату на користь будь-якої організації або приватної особи звертаються до держслужбовця з метою розробки проекту закону, введення, зміни або скасування законопроекту чи іншого законодавчого акта, розробки регламенту, розробки або зміни державної політики чи програми, отримання субсидії, гранту від держави, організують зустріч держслужбовця й третьої особи;

2) внутрішні лобісти (корпорацій) (In-house Lobbyist (Corporation)) – це особи, найняті організацією або приватною особою, 20 % і більше обов'язків яких становить спілкування з держслужбовцями на користь роботодавця або афілійованої компанії (якщо роботодавець не фізична особа) з питань розробки проекту закону, введення, зміни або скасування законопроекту чи іншого законодавчого акта, розробки регламенту, розробки або зміни державної політики чи програми; отримання субсидії,

гранту від держави;

3) внутрішні лобісти (неприбуткових організацій) (In-house Lobbyist (Organization)) – особи, які є співробітниками організації й будь-яку частину обов'язків яких становить спілкування з держслужбовцями на користь компанії-роботодавця з питань розробки проекту закону, введення, зміни або скасування законодавчого акта, розробки регламенту, розробки або зміни державної політики чи програми; отримання субсидії, гранту від держави [6].

Таким чином, до об'єктів лобіювання в Канаді можна віднести правотворчість федеральних органів виконавчої й законодавчої влади, представницьких органів провінцій і міських рад. Зважаючи на те, що в Канаді члени уряду є одночасно членами парламенту, на практиці спостерігається зміщення центру лобіювання до парламенту. Проте, навіть за таких умов, воно здебільшого має синхронний характер і здійснюється одночасно як в органах виконавчої влади, так і в палатах канадського парламенту.

На конституційно-правовому рівні сутнісною формою лобіювання є внесення до парламенту так званого “приватного” законопроекту. Фізичні і юридичні особи, зацікавлені в прийнятті “приватного” законопроекту, сплачують при винесенні його на розгляд, а також на кожній стадії його розгляду в парламенті спеціальний податок. Залежно від стадії законотворчої діяльності його сума становить від 100 до 800 канадських доларів [6].

Підсумовуючи, можна констатувати, що інституціоналізація лобіювання в Канаді являє собою аплікацію американських лобістських зразків, з урахуванням особливостей Вестмінстерської парламентської моделі. Незважаючи на те, що Канадське регуляторне законодавство ґрунтується на реєструванні лобістів, воно не таке ретельне, як у США, що значно спрощує формальну процедуру доступу зацікавлених осіб до процесу прийняття нормативно-правових актів. Це можна пояснити, в першу чергу, відносно короткою історією регулювання лобізму в Канаді, а отже – цілком закономірно очікувати з часом посилення жорсткості регуляторних рамок.

Досвід становлення законодавчого регулювання лобізму в Канаді становить значний інтерес для вітчизняного реформатора. Для початку достатньо прийняти Закон України «Про лобізм». Нехай навіть такий закон буде вкрай недосконалим і потребуватиме чималих доопрацювань, але процес регулювання лобістської діяльності буде запущено і подальша законотворча діяльність дозволить за кілька десятиліть сформувати врегульоване законодавче поле для вітчизняних лобістів, що в свою чергу виведе лобістську діяльність з тіні, знизить рівень корупції в Україні, наблизить законодавство нашої держави до зразків найбільш розвинених держав світу.

Література

1. Одінцева О. О. Англосаксонська модель регулювання лобістської діяльності: світовий досвід та проблеми оптимізації в Україні // Гуманітарний вісник ДонДУЕТ. – № 2 (30). – 2006. – С. 85-93.
2. Кремьянская Е. А. Правовые аспекты регулирования лоббизма в Соединённых штатах Америки и Канаде // Вестник МГИМО. – 2014. – № 2 (35) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/pravovye-aspekty-regulirovaniya-lobbizma-v-soedinyonnyh-shtatah-ameriki-i-kanade> (дата обращения: 24.12.2017).
3. The Lobbying Act Lobbyists Registration Regulation of 17 April 2008 // Canada Gazette Part II. – 2008. – Vol. 142. – № 9. – Режим доступу: <http://www.gazette.gc.ca/rp-pr/p2/2008/2008-04-30/html/sor-dors116-eng.html>
4. Communicating with Designated Public Office Holders [Electronic resource]. – Режим доступу: <https://lobbycanada.gc.ca/eic/site/012.nsf/eng/00120.html>
5. Office of the Ethics Commissioner: Annual Report 2007 – 2008 / Province of Alberta. – Edmonton, 2008. – 29 p.
6. Lobbying Act (R.S.C., 1985, c. 44 (4th Supp.))/ Justice Laws Website [Electronic resource]. – Режим доступу: <http://laws.justice.gc.ca/eng/acts/L-12.4/page-1.html>